

R e s p u b l i c a

Fjodor Ivánovič P u t ů e v /1803 - 1873/:

Heď popelen, v ruce doutná žár,
čadící svítek snadno chytí,
slova a řádky, celý čas
požírá oheň, předtím skrytý -

tak doutná život, znám to, znám,
den za dnem jde a v dým se mění,
tak pohněhlou zhasínám
v jednotvárnosti a neuresení.

Nebesa, káž by přišel čas
a plánen vyhlásit válně, smělé!
Netrápil bych se tedy déle,
zazářil bych - a potom zhas.

1830

Výsledky voleb v P o r t u g a l s k u.

Nejsilnější stranou vyšlo z voleb strana socialistická, která získala
le přes 30% hlasů, lidová demokracie 26% a komunisté a jejich spojenci 19%.
Z toho česky zpravedlivě BBC z Lisabonu.

Ve výsledcích se nadále obrátil silně otáčiví rozdíl. Na severu a na
Azorských ostrovech dostali nejvíce hlasů lidová demokracie, komunisté se
dobře vedli v jejich tradiční baště - na jihu a socialisté získali 46% hlas-
ů v Lisabonu. Nadále docházející výsledky potvrzují zarůba složení prvních
výsledků. Ukazují, že obrovskou podporu mají strany uairné levice, tedy
socialisté a lidová demokracie. Potvrzuje se zřejmé, co řekl za předvolební
zampeně vůdce socialistů S u a r e s, totiž, že volby ukáží, kdo jsou oblí-
bení socialisté a kdo jsou neoblíbení socialisté. Socialisté a lidová demok-
racie získali téměř 2/3 všech hlasů. Komunisté neodělali díru do světa jak
doufali. Otázka teď je, zda krajní levičáci a stoupenčí komunistů ve vládní-
m Hnutí ozbrojených sil budou moci ignorovat vůli lidu projevenou volbami.
Přední člen Revoluční rady řekl, že Hnutí ozbrojených sil bude pokračovat ve
svém programu bez ohledu na výsledek voleb. A Hnutí ozbrojených sil zároveň
říká, že mluví z jednoho jména lidu. Přední osobnosti ve Hnutí ozbrojených
sil vyjádřili předem pochybnosti o ceně voleb. Diskutovali o tom, zda portu-
galský lid je na ně připraven. A vyzývali, aby lidé nerozhodnutí, nebo lidé,
kteří mají již dost stranického politikování odevzdali čistý hlasovací líst-
tek. Ale podle dosevadních výsledků tak učinilo pouze 7% voličů. Nejpřekve-
pivější je vysoká volební účast: 92%. Voliči se tedy drtivou většinou vyslo-
vili pro dvě politické strany. Je jasné, že tak v Portugalsku existuje zákl-
adna pro demokratický systém několika stran a že Hnutí ozbrojených sil bude
vystaveno tlaku, aby předalo a více moci civilistům rychleji než chtělo.

Zhrucení americké politiky v Jižním V i e t n a m u.

Americká politika prohrála roku 1973, kdy zachránila své zajatce v Se-
verním Vietnamu, za to, že v Jižním Vietnamu bylo povoleno ponechat severo-
vietnamskou armádu.

Na jiném místě poznamenává týdeník "The Economist", zhrucení americké-
ých spojenců v Jižním Vietnamu ani pomohlo Izraeli, který chce nyní tlačit z
amerického odhodlání, přesvědčit ostatní spojence, že Spojené státy nikdy ne
nedopustí, aby se jim stalo něco podobného. Izraelci prohlašují, že ponauče-
ní Jižního Vietnamu je, že Izrael nejen musí být pánem svého osudu, ale že
to musí být vidět. To je základem o kterou Izrael minulý měsíc upřel admít-
nutí hrát stále v Kissingerově diplomacii.

Ještě jednou k odstupu Š e l e p i n a.

Týdeník "Spectator" přinesl rozbor důvodů ze odchodu Alexandra Šelepina ze sovětského politbyra. Vznouje se prý názor, že mezi Šelepínem a většinou byly vážné politické nesady. Jistě nevyplývají z povyku, který byl během jeho nedávné návštěvy v Londýně, ani z toho, že zapadl veřejné mínění kvůli pravě jeho ve spojitost s jeho bývalou dílnou šéfa tajné policie.

Se vši pravděpodobností se Šelepina rozchází se svými kolegy ve věci uvolňování. V r. 1970, kdy Willy Brandt připravoval t.zv. Ostpolitik a smlouvy s NDR, Polskem ještě nebyly podepsány zjevil Šelepín svůj opravdový ideologický světový názor. V projevu ke svým leningradským voličům prohlásil, že Sovětský svaz čelí celou světu jako nepřemohitelný bojovník se kterým se imperialistický svět nemůže měřit a světová socialistická soustava dosahující revoluční síla v dnešním světě, a že by tudíž Sovětský svaz měl podporovat světovou socialistickou soustavu, podporovat Severní Vietnam a jiné národy jihovýchodní Asie, bojujících s americkým imperialismem a poskytovat pomoc všem stlačovaným národům ve světě západě ze svobodu, samostatnost a sociální pokrok. Za této situace Šelepín možná energicky tvrdil, že nadělal čas, aby se světové socialistické síly snažily dosáhnout moci v Portugalsku, Itálii a ve třetím světě. Většina politbyra si zřejmě myslela, že to je příliš riskantní.

Týdeník "The Economist" také poznamenává, že pokus organizace Amnestie vzít sovětskou vládu za její liberální slovo, tím, že vystavila v Sovětském svazu odbočku mělo neliberální odezvu. Tajemník sovětské odbočky dr. Andrej T v ě r d o c h l e b o v byl minulý týden v Moskvě zatčen a obžalován, že šíří záměrné nepravdy, které urážejí sovětské politické a sociální zřízení. Policie mu řekla, že se těchto zločinů dopustil právě pro organizaci Amesty.

Týdeník "The Economist" píše, že KGB zřejmě dostala pověření naložit s organizací Amesty jako s každou jinou protisovětskou skupinou a potlačit ji. Tato odbočka byla založena loni. Proč to sovětským úřadům trvalo tak dlouho? Snad doufaly, že ji potlačí v klidu bez zbytečného povyku. Organizace Amesty dala na jevo, že se sovětská pobočka bude zabývat jen politickými vězni v jiných státech. Ale v ležnu si tři členové pobočky stěžovali kolegům na Západě, že jim pošta nedoručila politický materiál o věznicích v Jugoslávii Španělsku a na Cejlonu. Mezinárodní organizace Amesty nyní připravuje zprávu o politických věznicích v Sovětském svazu.

Minulý týden bylo v Ženevě pořádně tamější odbočkou Amesty rozhodnuto ustavit mezinárodní komisi, aby vyšetřovala zneužívání psychiatrie k politickým účelům. To je pro sovětskou vládu nepopíratelně citlivý předmět. Amesty také rozhodla rozšiřovat na Západě "Kroniku běžných událostí", která opět začala vycházet v Sovětském svazu po dvouleté přestávce. Dříve sovětský režim chvalil organizaci Amesty, když odhalovala činy různých nekomunistických vlád, ale nyní její prst, který ukazuje na něj vypravoval ke zlomenému útěku uzavírá týdeník "The Economist".

Politická situace v S S S R.

Sovětská tajná policie přistoupila v posledním čase svůj útlak proti tamějším disidentům. Nejprve proti tým, kteří mají co dočinění se sovětskou odbočkou mezinárodní organizace Amesty International zaměřující se na zachování a osudy politických vězňů.

Nedávná konference předních francouzských vědců v Paříži zase zasvětila 23. duben obhajobě svého sovětského kolegy - ukrajinského matematika Leonida P l j u š č a. Obě tyto události rozebírá ve svém příspěvku repariér BBC Janis Sapiec.

V méně politicky orientované zemi, by se na činnost Alexandra Š e l e p i n a b a r g a hledělo jako na dobročinnost. Minulý rok ho S o l ž e n i c y n pověřil dílnou rozdělit šest vězňů do exilu vyvezeného spisovatele, mezi zrušené rodiny sovětských politických vězňů. Ginsberg na všechny kvalifikace potřebné na tuto dílnu, neboť strávil šest roků v sovětském pracovním táboře a propustili ho v r. 1973. Od té doby žije v t.zv. vnitřním exilu čili v městě Kaluze někdejších 600 km na jih od Moskvy. Tajná policie KGB ho ustavičně sleduje a minulý rok mu zase pohrozili procesem, neboť prý porušuje předpisy týkající se t.zv. vnitrostátních cestovních pasů. Minulý týden tedy proved-

li domovní prohlídku v Ginsburgově bytě, které trvala 30 hodin a šatloši KGB prý hledali tiskářský stroj, rádiový aparát, usvědčující písemnosti a zlato. Jediné předměty, které našly a které stály za to, aby je zkonfiskovaly byl prý jeden zlatý zub a zahraniční léky. Prohlídka byla větší operací, které se zúčastnilo 8 agentů KGB, kteří zdemolovali vnitřní dekorace Ginsburgově bytu a jeho domácnost obrátili hore nohami. Ginsburgovi se však vlastně stala jen příjemnost alespoň doteraz.

Ale Andrej T v ě r d o c h l e b o v e x i, který je tajemníkem moskevské odbočky roganizace Amnesty International se přihodili ověle horší věci. Zstkli ho minulý týden v pátek, když se ubíral do práce do laboratoře na výzkum cementu a obvinili ho z protisovětských ohováraček. Zároveň uspořádali prohlídky v bytech některých členů této pobočky a jednoho z nich Mykolu R u d ě n k e známého ukrajinského básníka a romanopisce zadrželi na dva dny. Ve všech těchto případech zhabali všedhny písemnosti týkající se organizace Amnesty International. Tato organizace poslala ze Západu generálnímu tajemníkovi Leonidu B r e ž n ě v o v i telegram žádající o okamžité propuštění lidí zatčených v pátek jakož i o třetího člena této organizace dr. Sergeje K o v a l j o v a, jenž je ve vězení od prosince loňského roku. Amnesty Interantional píše, že je velmi znepokojena zprávami o zákroku KGB a poukázala na to, že všechna činnost odbočky Amnesty je legální ve smyslu sovětského práva. Podobně hovoří v telegramu, že žádný písemný materiál moskevské skupiny pracovníků není ani tajný a ani důvěrný a nic z něho nelze použít na obvinění vzneseného proti Tvěrdochlebovovi, který prý šířil ohováračství protisovětskému státu. Čudná vec na celé aféře je, že tyto odbočky nemají ani ve smyslu vlastních pravidel Amnesty pořádat kampaň za osvobození politických vězňů ve vlastní zemi, ale zajímají se jen o lidi vězněné v jiných zemích. Když vloni založili sovětskou odbočku Amnesty International přidělili jim na adoptování tři politické vězně-jednoho ve Šrí Lance, jednoho ve Španělsku a třetího v Jugoslávii. Soudíc podle nejnovější kampaň policie KGB proti Amnesty International sovětské vrchnosti pokládají za trestnou činnost na obranu politických vězňů i v jiných zemích či už jde o Jugoslávii a nebo o Španělsko.

Ve středu uspořádala pražská odbočka Amnesty konferenci na které přestli list ukrajinského matematika Leonida Fljuščě x na jeho obhajobu a o podrobnostech jeho tragédie. Před třemi lety byl Leonid Fljuščě nádhjným mladým matematikem a pracoval před tím v kybernetickém ústavu ukrajinské akademie věd v Kijevě, kterého v r. 1972 zatli, neboť u něho našli písemnosti tajného vydavatelství Samizdat, kritizující jisté stránky sovětské politiky. Pošle listu manželky T a t j a n y - matematik Fljuščě jak byl známý tehdy už dnes neexistuje. Je to dnes nemocný, zlomený člověk, který třpí na křeče, kterému vypovídá službu pamět a který dokonce zapomíná psát a číst a nepo- sylet. Podle listu ho nejprve podrobili t.zv.léčbě či vyčistřování v Serpe- zého ústavu soudní psychiatrie, kde o něm postavili diagnózu podle, které prý trpí na "plazivou schizofrenii s mesianistickými a referaistickými ná- niemi" což je fráze často používaná v sovětském lékařském psychiatrickém ža- rgonu pro označení politických disidentů. Z tohoto jeho diagnostovaného neđu- nu ho potom léčili na osobité psychiatrické klinice v Dněpropetrovsku. Dost- íval tam nadměrné dávky drog na pr. insulínu a haloperidolu po kterých mu dávali injekce halucinujícího léku zvaného tristezin. Když se psychiatř Flj- uščova žena ptala x jaké symptomy má jeho choroba, že potřebuje až takovou koňskou kúru - odpovídali jí neuvěřitelně upřímně: jeho symptomami jsou je- ho náhlody a přesvědčení.

Nehledín na nový hon na pracovníky za lidská práva se stále hromadí žukazy používat blázince na pronásledování politických provinilců. Amnesty International uspořádala minulý týden konferenci v Ženevě na které se zúčas- tnilo několik známých západoevropských psychiatrů. Vyposlechli si tam svědec tví bývalé leningradské psychiatricky dr. Maryny V o j c h á n s k é a jejího muže Viktora F a j n b e r g a, který sám ztrávil pět roků v těchto nemocni- cích jako politický vězeň. A rovněž i svědectví Viktora N ě k r a s o v a, držitele Stalinové ceny za literaturu, který nedávno došel na Západ. Podle jejich odhadů drží v sovětských blázincích a v psychiatrických nemocnicích niekoľko sto ba možno niekoľko tisíc sovětských disidentů. Ve vyhlášeních na této konferenci psychiatrických odborníků se hovoří o tom, že používání psychiatrických metod pro politický útlak možno kvalifikovat jako zločin. Vyzývají proto mezinárodní sdružení psychiatrů, aby se nej-přísněji a co nej-

hlasitěji odsoudilo zneužívání psychiatrie na politické účely. Představitel sovětské odbočky Amnesty International řekl minulý týden v Moskvě, že zape-
dní lhostejnost k osudu sovětských disidentů je hlavním důvodem, proč se so-
větské vrchnosti rozhodli vystupovat svoji kampaň proti každé formě politi-
ckého vzdoru. Tento náhled zastávají i někteří západní pozorovatelé neda-
vajících se neúspěchy ve Vietnamu a v Kambodži se všeobecnou hospodářskou kr-
izí na Západě uvrhly západní společnost do takového značku, že veřejné si-
nění ani nemá čas, aby se zabývalo sovětskými vnitřními záležitostmi.

Na říjen se do Kodaně plánuje mezinárodní vyšetřování porušování lids-
kých práv v Sovětském svazu, pod titulem "Čacharovův proces". Možná, že to
probudí zájem Západu o tragický úděl těch pro které je sousostrvů Gulag su-
utečností.

D u b ě k a konference o bezpečnosti v Evropě.

Americký list "Washington Post" si všimá souvislosti mezi Dubčekovým
dopisem a konferencí o bezpečnosti v Evropě a píše:

Dubčekův dopis ukázal, že základní diktatura komunistické strany, kt-
ěrou chtěl Dubček zairnit demokratickou formou zůstává tou samou skutečností.
V dnešním Československu není místa pro skutečné dělnické hnutí a pro žádné
od sociální nebo politickou změnu, která by nebyla přijatelná Moskvě. Před-
válečná demokratická tradice není je v tomto směru spíše přítěží než výho-
dou. Každý, kdo se jako Dubček pokusí na ni odvolávat si musí uvědomit, že
současnému vedení to nic nebesna.

V nynějších chvílích, kdy se Sovětský svaz snaží zorganizovat vrcholnou
schůzku na závěr t.zv. konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě si mu-
sí uvědomit, že i neopřeto loyální ale osobní projev vedl k tomu, aby byl
člověk zatčen a obviňován vyhnánstvem. Status quo, který má Západ na bez-
pečnostní konferenci potvrdit by dovolil Krenlo libovůlně zapraskat bičem
na Evropou a současně těžit z otevřenosti západní Evropy a vlastním zjednám.
Je snad na Západě vůbec někdo, kdo není komuniste, kdo by dokázal přesvědči-
vě odůvodnit proč by západní státy měly na vrcholné evropské konferenci fo-
realizovat tento nerovný a nejspíš stavuz gazu věcí. Jestliže Moskva nedo-
volí volnou výrazu lidí a myšlenek, která by byla skutečným přispěvkem ke
vzájemné bezpečnosti, pak by měla alespoň umožnit větší snížení vojenských
stavů ve střední Evropě. To jsou dvě základní dimenze v nichž má evropské
bezpečnost nějaký smysl. Jinak by byla západní účast na závěru vrcholné ko-
nference ostudou. Nedojde-li ani ke snížení vojenských stavů, pak by západní
státy neměly vůbec žádný důvod zúčastnit se moskevské šerady.

Další část dopisu A. Du b ě k a.

Byly to nepopíratelné úspěchy na které je náš lid právem hrdý, neboť
to jsou výsledky jeho práce. Tyto úspěchy se nemohou zmenšit onlédne-li se
strana i zpět eby, viděla, že tu byly i velké neúspěchy a deformace v jejích
chž důsledku se nedosahovalo takových výsledků v hospodářské, politicko vý-
chovné, umělecké a tvůrčí činnosti jaké umožňuje socialismus a vláda lidu.
Vlastní základnou lednového pohybu a polednové politiky jeho vední bylo a
zůstává hluboký rozpor mezi vývojem výrobních sil a systémem řízení, orga-
nizací a systémem politické moci. Podstatou věci je skutečnost plně využít
možností jež nám poskytuje socialismus, zbavit socialismus v souvislosti s
uvedeným rozporem věcí překonaných, deformací a jednotrazností při teore-
tickém i praktickém uplatňování pouček marxismu-leninismu, kterých se subje-
ktivisticky využívá k ospravedlnění i nynější cest, tím, že se vyzvedávají
jen jedny stránky a jiné zezka potlačují. Polednová politika ÚV KSČ tedy
nerevidovala podstatu marxismu jak se dnes předstírá straně doma a i za hr-
anicemi a mezinárodnímu dělnickému hnutí, nýbrž zdůraznila i potlačované
stránky marxismu-leninismu. Začala uplatňovat demokratizaci politického sy-
stému. To mělo sloužit jako základna na cestě kž dovršení socialistické vý-
stavby naší společnosti. Naše společnost byla a je k tomu celým vývojem při-
pravena.

Dále Alexander Dubček poznamenává, že nejde o to zda to někdo považuje
nebo nepovažuje za správné, ale že rozhodující je, že dříve nebo později se
budou muset řešit rozpory i nynější krize. Je to stejně nutné jako bylo nut-
né přistoupit k dnes již běžné a trvalé spolupráci a mezinárodnímu svíte-
m. Někteří v tomto směru viděli ještě nečinnou jednotlívou nepřátelskou sílu.

Reálnější je cesta sítové spolupráce a koexistence. A na této základní poznání o přitavitelnost socialismu pro národy světa. Oceňování za revizionisty, nemá žádná oprávnění pokud jde o stranické vedení KSČ v r. 1968. Má to být jen zastírací nálepka jakou davala rýpsi cíle sloven kacíř.

Nyní s odstupem času musím odmltnout všechny výroky všeho druhu a závěr, nynějšího vedení strany o revizi leninismu v principiích výstavby strany. Ideologové vedení strany vyvedlo v teorii i praxi leninský princip vnitrostraniční demokracie bez jehož uplatnění nemůže být řeč o straně nového typu. Tento základní princip života a tvůrčího přístupu strany byl přeházen a je dnes znovu potlačován. Proto opouštěla křike a vedení se při linii vnitrostraniční výstavby dostávalo do rozporu se základní masou členstva strany a s masami pracujících, mládeže, studentstva, odborů a ženského hnutí. Na členstvo strany nelze pohlížet jako na slepou masu jejího vedení spočívá jen v tom, že je jí s vedením dávno už rozžvýkané sousto a ona její se jen spolknout. Strana a její vedení je silně jenom tendy, jestliže nevidí jen ono samo, ale jestliže zrak má celá masa členů. Nesoulas s novou linií v období její tvorby, nebo nesoulas s formující se linií, nelze posuzovat t jako protistraniční postoj a vůbec ně nelze za to členy trestat. A je absurdní sáhne-li se na jejich sociální existenci, jako to učinilo nynější vedení strany při tvorbě a pak prosazování svého vnitropolitického kursu. To není politická cesta, to je násilí vůči straně a násilí na naší socialistické společnosti. Jednoznačně a stručně je ponižující vůbec na to reagovat, odmítá Alexandr Dubček vězí o návratu ke kapitalismu v období 1968. Šlo o realizaci dlouhodobě už připravované, ale pomalu zaváděné nové ekonomické reformy nového řízení, která měla docílit materiální zainteresovanost podniků, družstev a jednotlivců na rozvoji celého národního hospodářství. A rozvinout iniciativu výrobců. Reforma nebyla namířena proti plánování hospodářství jak se nyní tvrdí nýbrž proti sešňěrování činnosti podniků, závodů a výrobců direktivními nařízeními shora. Pokud jde o socialistické zemědělství ani v jednom případě nedošlo k narušení společného hospodaření, ba ani k pokusům o takové narušení. O soukromé podnikatelské činnosti Dubček poznamenává :

Tehdejšímu vedení v NDR tehdy nevedila rozsáhlá živnostenská a soukromopodnikatelská činnost vxdome, ale živnost v Československu byla ústupem od socialismu. Co je na to-m socialistického teče-li vám vodovodní potrubí a nemá ho kdo opravit? Nejvíce pozornosti pak věnuje Alexandr Dubček československému Federálnímu shromáždění a ke lživému tvrzení, že polednová politika KSČ Československa prý sledovala odtržení Československa od socialistických zemí.

Snad nejhoršnější tvrzení "poučení" i současného vedení strany je tvrzení o jakýchkoli plánech odtržení naší země ze společenství socialistických zemí. Z této téze vychází i zneužívání obsahově správného hesla o našem společenství a spolupráci se Sovětským svazem a s některými jinými socialistickými zeměmi společnou propagandou. Nesmí to chybět na pracovní porádě Komunistů o zlepšení služeb, o neefektivní výrobě nebo o rozvoji v průmyslové či jiné činnosti. Upa se to do líší tak, že se tato zřizkačně naší zahraniční orientace obrací v jejího myšlení v pravý opak. Cožpak to skutečně nikdo nevidí? Myslí si, že vši, ale formalismus a okázalosti se staly už natolik samozřejmé, že říci něco znamená vystavit se nebezpečí obvinění a antisovětskosti. Obava navzat tuto věc pravým jménem a poukázat na důsledky, která taková demagogie plodí, že chce úmyslně vyvolat dojem, že oceňování byli proti této spolupráci, poškozuje a už poškodila internacionálníismus v této oblasti. Tvrzení, že když se z mnoha komunistických revolucionářů a budovatelů socialismu vyrobili záměrně a cílevědomě protisovětské elementy, pak to samo jen plodí antisovětskismus. Mohl bych uvést jména významných revolucionářů, zakladatelů strany, nerozličných umělců, skladatelů, partyzánů, bojovníků domácího a zahraničního odboje, spisovatelů, divadelních a hudebních umělců a doložit takto to tvrzení konkrétními příklady, kde však vzít tolik místa a času aby bylo možno sestavit úplný seznam příkazů všech politických a tvůrčích sil společnosti. Vyjádřeno čísly dostaly tuto nálepku tisíce, desetitisíce a statisíce exponovaných bojovníků za osvobození republiky po boku sovětských vojsk i partyzánů, bojovníků ze socialistickou výstavbu, komunistů i nekomunistů. X